

Főiskolai rovat.

Rovatvezető: **Dr. Szandfner Pál**, egyet. tanár.

Feltámadunk!

Megölték és feltámadott, istentelen kezek keresztre verték s önerőiből diadalmas új életre kelt, mert igazat akart és hirdetett s mert rendíthetetlenül hitt eszményeiben.

Példája remény és biztosíték, hogy az igazság meg nem hal s önértékének belső erejével a maga dicsőséges megújódását minden elnyomatásból s mindig kikényszeríti.

Nemzetünket is kárpadra vonták, nemzetünk igazát is eltemették a trianoni Golgothán. Sirásóink szívesen hiszik örök halálunkat, barátaink — ha vannak — aggódva kételkednek, feltámadunk-e.

Ne örvendjenek, kik kárörvendve hisznek a halálban, ne aggódjanak, kik kishitűen kételkednek e feltámadásban! Ha továbbra is rendületlen marad lelünkben a nemzet örökkévalóságába vetett hit, ha nem szakadunk el nemzeti reményeink és eszményeink egyetlen biztos horgonyától a keresztény erkölcstől, ha nemzeti kötelességünk teljesítésében el nem lankad bennünk az akarat és tetterő, — a Trianonban ránkpecsételt sir megnyílik s szenvedés mélyéből nagy és hatalmas diadallal kel új életre a magyar igazság.

Ennél a feltámadásnál Ti is ott legyetek magyar ifjak s készséges összefogással a nagy célra Ti legyetek a glóriás Angyal, ki a nemzetre borított sulyos sírkövet a szent cselekményben megdicsőítve elhengeríti.

Sz. P.

A „Kitartás“ Egyetemi Athletikai Club.

Irta: **Schmidt Henrik** dr. egyetemi tanár, a KEAC tanárelnöke, a Főiskolai Sportszövetség alelnöke.

A KEAC Szegeden újból felütötte sátorfáját. Minta-szerű, felbecsülhetetlen felszereléséből, amely pedig nem volt állami, hanem magántulajdon —, kifosztva, mint hajótörött vetődött ide a Tisza partjára. Tagjainak jó része észak és dél különböző harcterein álmodozik dicsőségről és boldog hazatérésről. A még életben lévők pedig szét-szórva a szélrózsa minden irányában. A régi gárda nincs többé.

Ifjabb nemzedék újból gyülekezik a régi zászló alá. De él-e benne a régi szellem, a művelt gondolkodáson alapuló jó modor feltétlen korrektsége mellett a KEAC hírnevéért való égő lelkesedés, a baráti egyetértés, fegyelem, az egyetem színeit mindig, minden körülmények között önzetlen szolgálatra kész kötelességtudás, sőt önfeláldozó rajongás?

Nem tudom. A jövő fogja megmutatni. Mert a felszerelést, esetleg, idővel, nagy áldozatok árán lehet pótolni. Versenyre kiállítható ifjú tehetség is fog akadni. De el fogjuk-e érni a szíveknek és lelkeknek egy érzelemben való összeforradását, a közös bánatnak, közös csalódásnak, majd ismét a közös örömeinek, a minden erő megfeszítésével kivívott értékes győzelmek közös tomboló lelkesedésének legszebb eredményét? Elérhetünk-e valamilyen eredményt egyáltalában, mikor elszakadtak tőlünk egyetünk legértékesebb elemei, a világlátott, higgadt, tapasztalt öregek, a KEAC-ért az első szóra önzetlen munkára mindig kész seniorok? Volt közöttük, akit öt világrészben mint kitűnő athlétát ismertek. Szavukra az ifjúság feltétlenül hallgatott, s nemcsak ennek mintaképei voltak ők, hanem egyszersmind a versenyrendezés mesterei, a vezetőség támaszai, a kikre minden kényes feladatot nyugodtan lehetett bízni.

Érdemeiket a KEAC történetírója tüzetesen fogja feljegyezni; emléküket munkánk felett lebeg, midőn a KEAC új jövőjét igyekezünk megalapozni.

Az első Keacistával akkor találkoztam, mikor még sejtelmem sem volt róla, hogy a kolozsvári egyetemhez valaha valamilyen közöm lesz. Husz évvel ezelőtt Debrecenben, Keletmagyarország egy középiskolai torna-versenyén 'sok mással együtt engem is megtekert versenybírónak. Nekem feltűnt egy kolozsvári gimnazista, aki valamennyi társánál ügyesebbnek mutatkozott. A verseny végén gratuláltam neki és néhány szíves szóval további kitartó tréningre biztattam. A gyerek elpirult, de jól megszorította a kezemet.

Három évvel később, 1905-ben tanítványommal, ifj. Tisza Istvánnal, a heidelbergi egyetemen voltam. A magyar fiúk egy nap azzal rontottak be, hogy okvetlenül át kell menni Karlsruheba, mert ott athletikai verseny lesz, amelyen egy Münchenben tanuló magyar egyetemi hallgató is indul. Kénytelen-kelletlen csatlakoztam az expedícióhoz. Azt gondoltam, unatkoztam már máskor is. De mennyire csodálkoztam, mikor a mi magyarunk a verseny 12 száma közül vagy 10-ben egymásután starthoz állott, kilencben a jó badeniek ámulatára és a mi lelkes biztatásunk mellett első lett, egyben pedig, a hármas ugrásban, fél centiméterrel szorult második helyre, mégpedig azért, mert az athletika e fajtájával ott a versenyen próbálkozott meg először életében.

Ez a versenyző Somodi István volt, ugyanaz, aki Debrecenben már mint gimnazista tüntette ki magát. Néhány évvel később azt olvastuk róla az újságban, hogy a londoni Olympiádon a magas ugrásban második lett. Mikor 1911-ben Kolozsvárra kerültem, a KAECnak volt legtekintélyesebb tagja, minden athletikai kérdésben nélkülözhetetlen szakértő, kitűnő theoretikus és felülmulhatatlan handicaper, sőt mi több, eleven athletikai lexikon, aki a világ minden valamire való athletikai versenyének eredményét könyv nélkül tudta.

Ilyen munkatársakkal, Szabó Dénes akkori tanárelnök jóindulatú és a felsőbb hatóságokkal éppúgy, mint a társadalmi tényezőkkel szemben mindig nagybefolyású támogatásával, nem volt nehéz a KEAC munkáját irányítani. Az athléták a két Somodi, majd Finta vezetésével a KEAC-ot a budapesti nagy egyletekkel szemben is, országos viszonylatban, a 7-ik helyre vitték előre, maguk mögött hagyva minden más vidéki egyesületet. A fooballisták, akik között olyan támadó játékosok voltak, mint Nagy Jóska, Melczér és olyan védő játékosok, mint Molnár, Marczinkievics, később Hirsch, a mindig nyugodt és biztos Walter, a KEAC személfénye, a két Welser, — a Kupamérkőzésekben Erdély és Keletmagyarország minden csapata felett győzedelmeskedve, a BAK-on át a BTC-ig küzdötték fel magukat. A vívók Pósta Sándor, Pál, Repeczy-vel az élükön, kétszer megnyerték a Főiskolai Vivóversenyt, s már csak egy győzelem választotta el őket a gyönyörű Domony-serleg végleges megnyerésétől. Korcsolyázóink erősen sarokba szorították Budapest és Bécs versenyzőit. Birkozóink évről-évre szebb eredményeket értek el. A KEAC három gyönyörű pályáján folyó tenniszjáték pedig látványosságzámba ment.

1914-ben Péter és Pál napján az MTK-val játszottunk. Egyszerre nyugtalanság, moraj támadt a közönség között. Híre terjedt, hogy sürgöny jött, megölték a trónörökös párt. Tompa, nyomasztó érzés vett erőt rajtunk. Ferenc Ferdinánd nem volt népszerű közöttünk, a balkáni orgyilkosok galádsága azért mégis felháborított mindenkit.

Alig egy hónapra rá bekopogtat hozzám katonaruhában egy hatalmas óriás, szinte meg se ismertem. Kinőtt gyalogos tiszthelyettesi ruhája szűkült-feszült rajta, oldalán, nyilván, mert a gyalogsági kard tulságos kicsiny volt neki, hosszu, nehéz lovassági kard lógott. El kell menni, azt mondja, bucsuzni jött, bevonul, úgy látszik, valami háboru készül. Sütő volt, a KEAC sulydobója és

szertárosa, akinél gondosabban soha nem gondolhatja senki egy egyesület holmiját. Azt gondoltam, csak visszajön hamarosan, addig a szertárt magam kezelem. De azóta sem láttam őt; állítólag Turkesztánban volt hadifogoly, Perzsián át szökni akart, de elfogták és várfogságra ítélték. Viszontlátjuk-e valaha?

Jöttek a többiek, ki vidáman, ki könnyes szemmel bucsúzva; lassankint a KEAC összes tisztségeit átvettem; elvitték a legfiatalabbakat is, egész egyedül maradtam. A szamosparti híres sportpályán fejét felütötte a gaz, akárcsak a politika terein; a tennispályákon kinőtt a burján. Árva elhagyatottságomban olykor kimentem a sporttelepre, botommal megszurkáltam a bozótos töviseket, aztán nehéz szívvel megint haza bandukoltam. Jöttek a gyászos hírek; Repeczky elesett Galicziában. Kitűnő futónk, Farkas, akitől rendkívül sokat vártunk, özvegy édes anyjának egyetlen gyermeke, a Kárpátokban vérzett el. És követte őket a vitéz gyerkőcök hosszú sora.

Majd kezdtek hazaszállingózni a sebesültek, lábba-
dozók. Alig tudtak járni, már jöttek dresszért és labdáért. Legjobban a footballisták uszták meg a háborút. Közülük csak szegény Walter maradt a harc mezején, a Visztula mellett érte őt szíven egy hegyes orosz golyó; a többiek valahogy mind hazavergődtek. Ebből is látszik, hogy jó footballozók, mert a minden oldalról, folyton reájuk leselkedő és őket folyton elgáncsolni akaró Halált is ki tudták driblizni.

Ámde alig verődöttünk össze, már kezdtek jelentkezni a nyomorult kalandorok által rendezett nemzeti öngyilkosság következményei; rongyos darócruhában, rongyba csavart lábukon rongyos bocskorban, rossz puszkájukat madzagra kötve, sompolyogtak elő a Balkán vidékére, először azon a címen, hogy ők csak rendet jönnek teremteni. Féltek saját árnyékuktól is és rettegtek minden levél zörrenésétől; megtiltották, hogy három ember egymással találkozzék s nekem is parancsot küldtek, hogy mindennemű „sedince“, vagyis bármilyen összejövetel, verseny vagy tréning, tilos. Látván, hogy nincs semmi veszély, lassankint dagadozni kezdett az önérzetük és saját szemükben is hódítóknak kezdtek feltűnni. Ehhez képest lepecsételt raktárszobánkat feltörték, fegyvereket keresve állandóan házkutatásokat rendeztek, a KEAC butorait, mindennemű felszerelését elvették. Nem is volt mit hová küldeni, mert a Királyhágón innen az alatt feyházi alakok mutatták meg, hogy hogyan tudnak ők kormányozni. Majd elvették lakásainkat is, s holminkat és gyermekeinket vagonba rakva, elindultunk erre az ellenségek oceánjától körülvevő szigetre, amelyet most Magyarországnak neveznek.

És most itt állunk. Az öregek megbuktak az élet vizsgáján. A fiatalságnak jobban kell erre elkészülnie. A testedzést is más szemmel nézzük, mint régebben. Azelőtt ez multság volt, szenvedély vagy luxus; azt néztük, hogy ki az igazán tehetséges sportember, azt oktattuk, biztattuk és büszkélkedtünk vele, ha kineveltük. A többivel nem sokat törődöttünk.

Most más célokat kell kitűznünk. Nem egyes eredményekre, hanem tömegsportra törekszünk. Mindenkinek, kivétel nélkül, fejlesztenie kell képességeit. Mindenkinek edzenie kell magát, fokoznia ellenálló erejét, növelnie bátorságát, nehogy mindjárt váltólázt kapjon, ha felhő szakad rá, nehogy vörös színben égjen a szeme, ha egy kis baj van, és nehogy elveszítse lélekjelenlétét, ha a barázda tulsó végén egy pár bocskort lát. Régebben ez volt a jelszavunk, hogy „ép testben ép lélek“. Programunk megváltozott, jelmondatunk kibővült és most már így szól, hogy

„ép test, ép lélek, ép Magyarország“.

Kommentár nélkül. . .

(Az *Aurora* 1921. december 28. számából.) Az 1920. évi általános sztrájk alkalmával Jassyban is, mint az oláh uralom egész területén összefogdosta a Sziguranca a sztrájkoló munkásoknak nemcsak vezetőit, hanem a sztrájkban résztvevő mindenféle munkást ezerszámra. Jassyban nyolcszáz munkást tartóztattak le, illetőleg ennyien maradtak életben a letartóztatottak közül és ezek saját aláírásukkal ellátott memorandumot bíztak Tanase képviselőre, hogy hozza nyilvánosságra. A memorandum szerint a munkásokat az utcákon és lakásaikon összefogva a Sziguranca helyiségébe vitték, ahol végigverve őket, a katonai térparancsnoksághoz tették át, ahol vallatás, az ott külön előre előkészített kínzókamrákban történt. Belépéskor egyenként jelentkeztették őket. Stoenescu alezredes, Manea főhadnagy verték itt fejbe és mellbe őket s úgy kísértették az említett kínzókamrába, melyben a vallatást egy Marian nevű őrmester vezette. Az áldozatokat levetkőztették, lefektették úgy, hogy arcuk egyik ágyba jutott, lábuk a másikba, két csendőr rájuk ült és izelítőnek ebben a függő helyzetben fejükől sarkukig végigverték őket dróttal befont bikacsóggal. Átlag kétszáz ütést kapot mindenki, azonfelül Stoenescu alezredes szellemes megjegyzése szerint néhány ingyenes pótlékot.

Innen a csendőrkaszárnnyába vitték őket. Itt egy 30 méternyi mély földalati helyiségbe terelték őket. A helyiség feneke el volt öntve vízzel és sárral. Másnap Berescu százados és két őrmester verte itt őket kardmarkolattal és puskatussal fejbe és mellbe. Két hétig kísértették Botez szigurancafőnök rendeletéből a térparancsnokságról a csendőrségre és vissza őket és mindkét helyen naponként ismétlődött a fent leirt kínzás. Akkor kezdtek hozzá a komoly vallatáshoz. Az áldozatok szemláltára cipelték be a üstöket, töltötték meg vízzel a hordókat, rakták a vasakat, láncokat, fadorongokat és végre éjjélkor hozzákezdtek a biztosok és detektívek a vallatáshoz. A helyiségeket a rendőrség hivatalosan pokolnak nevezte el s a pokolban a vallatás azzal kezdődött, hogy a bevitt munkás fejét, szemét torkát és fülét addig ütötték, amíg elájult. Azután magához térítették. Az élesztés úgy történt, hogy az ügyeletes csendőr egy üst hideg vizet a fejére borított. Ekkor az áldozatot most már mellén és tenyerén verték addig, amíg összerogyott. Akkor kezeit egy üst hideg vízbe dugták, amíg feldagadt. Azután kezeit és lábait láncokkal összekötötték úgy, hogy térdét kezei közé szorították, térde alatt egy fadorongot keresztüldugtak, aztán két csendőr a dorongnál fogva felemelte, hogy meztelen talpuk a levegőbe került. Ekkor a detektívek talpaikat verték homokkal töltött tömlőkkel. Egész vallatás alatt más csendőrök folyton vizet töltöttek szájukba, hogy kiabálásukat megakadályozzák.

Ez a kínzás három—öt óra hosszat tartott, akkor feloldták az áldozatot, újra végig verték és futtatták az udvaron, hogy vére újra mozgásba jöjjön. A nőknek emlőit és hátát verték a revolver agyával. Egy miniszter, akinek nevét is meg fogja mondani Tanase képviselő, a maga helyén és idejében, azzal indokolta ezt az eljárást: „Az oláh szocialistákat észre akarják téríteni, a zsidó szocialistákat ki fogjuk irtani.“ Őt magát a Tarbu Frumosi csendőrkaszáryában Dascalescu és Popovici őrmesterek puskaagyai úgy összeverték, hogy fején, torkán, fülein máig is érzi e verés következményeit.

Bukovinában a kínzásokat a következők intézték, rendelték és hajtották végre: Turcanu ezredes, Petrescu, Turtureanu, Grigulescu őrnagyok, Nicolau százados, Curis, Fisai, Chira, Gheorghiescu, Halip és Munteanu főhadnagyok, Sarghie és Puhoata hadnagyok, Reluca és Negrea őrmesterek és Hasciuc szakaszvezető.